

UDRUŽENJE STOMATOLOGA
U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE

SEKCIJA PEDODONATA USFBiH 2023.

KNJIGA SAŽETAKA

09. decembar 2023.g.
Sarajevo, Hotel Holiday

UDRUŽENJE STOMATOLOGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINI

Stručni skup **“Sekcija pedodonata USFBiH 2023.”**

KNJIGA SAŽETAKA

Sarajevo

09. decembar 2023. godine

Poštovane kolegice i kolege,

Dragi prijatelji,

Veoma smo počastvovani što ste učestvovali na stručnom skupu "Sekcija pedodonata USFBiH 2023. g." u organizaciji Udruženja stomatologa u Federaciji Bosne i Hercegovine. Skup je održan 09. decembra 2023. godine u Hotelu Holiday u Sarajevu.

Programom stručnog skupa obuhvaćene su zanimljive i aktuelne teme. Eminentni stručnjaci sa Stomatoloških fakulteta Univerziteta u Beogradu, Mostaru i Sarajevu iz oblasti dječije i preventivne stomatologije, dentalne traumatologije, psihologije, ortodoncije i endodoncije su kroz svoja sadržajna predavanja prenijeli učesnicima svoja bogata znanja i iskustva. Značajan doprinos ovom skupu dale su i usmene prezentacije kojima su kolegice i kolege prikazali rezultate svojih istraživanja i slučajeve iz kliničke prakse.

Vjerujemo da je ovaj stručni skup bio dobra prilika za sticanje novih saznanja, razmjenu profesionalnih iskustava i ugodno druženje sa kolegama i prijateljima. Zahvaljujemo se našim sponzorima koji su podržali ovaj skup.

Zahvaljujemo Vam se na učešću na stručnom skupu "Sekcija pedodonata USFBiH 2023.g."

S poštovanjem,

Predsjednik USFBiH
prof.dr. Sedin Kobašlija

Generalni sekretar
USFBiH
prof.dr. Nina Marković

Predsjednik Sekcije pedodonata
USFBiH
prim.mr.sc. Damir Duratbegović

SADRŽAJ

ODBORI (Naučni i Organizacioni)	5
PROGRAM STRUČNOG SKUPA “SEKCIJA PEDODONATA USFBIH 2023.”	6
PREDAVANJA PO POZIVU (sažetci i biografije)	7
USMENE PREZENTACIJE (sažetci)	17

ODBORI

Naučni odbor

Prof.dr. Nina Marković Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim Centrom, Katedra za dječiju i preventivnu stomatologiju

Prof.dr. Zoran Mandinić Univerzitet u Beogradu, Stomatološki fakultet, Klinika za dečju i preventivnu stomatologiju

V.Prof.dr. Elmedin Bajrić Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim Centrom, Katedra za dječiju i preventivnu stomatologiju

Organizacioni odbor

Prim.mr.sc. Damir Duratbegović - Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

dr. spec. Elma Katana Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

dr. Samra Alić -Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim Centrom, Katedra za dječiju i preventivnu stomatologiju

dr. Zerina Kučinar -Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim Centrom, Katedra za dječiju i preventivnu stomatologiju

PROGRAM STRUČNOG SKUPA "SEKCIJA PEDODONATA USFBiH 2023."

8:00 - 9:00	Registracija učesnika
9:00 - 9:10	Otvaranje skupa - <i>prim.mr.sc. Damir Duratbegović</i> , Predsjednik Sekcije pedodonata USFBiH
PREDAVANJA POZVANIH PREDAVAČA	
9:10 - 9:40	„Kratki vodić kroz mjere primarne profilakse“ <i>Prof.dr. Amila Zukanović</i> (Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom)
9:40 - 10:10	„Krunično/korenske frakture zuba, terapijske mogućnosti“ <i>Prof.dr. Dejan Marković</i> (Univerzitet u Beogradu, Stomatološki fakultet, Klinika za dečju i preventivnu stomatologiju)
10:10 - 10:40	„Sanacija zuba u općoj anesteziji kod pacijenata sa poteškoćama“ <i>Doc.dr. Lidija Lasić Arapović</i> (Sveučilište u Mostaru, Medicinski fakultet, Studij dentalne medicine)
10:40 - 10:50	„To see or not to see - vizualizacija plaka i njene mogućnosti“ <i>Dr. sci. dent.med. Zerina Hadžić</i> Sponzorsko predavanje - Dental Grupa
10:50 - 11:00	Pauza 10 min.
11:00 - 11:30	„Psihološki aspekti i pristupi u smanjenju dentalne anksioznosti kod djece i mladih“ <i>Prof.dr. Senija Tahirović</i> , doktor psiholoških nauka, specijalista traumatske psihologije (Psihološko savjetovanište za djecu i roditelje „Iskre odrastanja“ Sarajevo)
11:30 - 12:00	„Komplikacije i neželjeni efekti ortodontske terapije“ <i>Doc.dr. Azra Jelešković</i> (Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom)
12:00 - 12:20	„Mogućnosti imobilizacije kod povreda zuba“ <i>Doc.dr. Miloš Beloica</i> (Univerzitet u Beogradu, Stomatološki fakultet, Klinika za dečju i preventivnu stomatologiju) Sponzorsko predavanje - Elmex
12:20 - 12:50	„Regenerativna endodontska procedura“ <i>V.Prof.dr. Lajla Hasić Branković</i> (Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom)
12:50 - 13:00	Riječ sponzora - Bosnalijek
13:00 - 13:40	Kafe pauza
USMENE PREZENTACIJE	
13:40 - 13:50	„Regenerativna endodontska procedura kod mladih trajnih zuba sa nekrozom pulpe i eksternim apikalnim resorpcijama korijena traumatske etiologije - prikaz slučaja“, <i>Hasić Branković Lajla</i> Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom
13:50 - 14:00	„Endodontski tretman nekroze pulpe mladog trajnog zuba sa nezavršenim rastom korijena – revaskularizacija - prikaz slučaja“, <i>Pejak Hasan</i> Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom
14:00 - 14:10	„Čerubizam (Cherubism)- prikaz slučaja“, <i>Mijatović Darija</i> JZU Zavod za stomatologiju Republike Srpske
14:10 - 14:20	„Čuvari prostora u mješovitoj denticiji – prikaz slučaja“, <i>Lejla Šaćić</i> Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom
14:20 - 14:30	„Fraktura srednje trećine korijena stalnih gornjih centralnih sjekutića, 9 godina kliničkog praćenja – prikaz slučaja“, <i>Damir Duratbegović</i> Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom
STRUČNI KOLEGIJ SEKCIJE PEDODONATA USFBiH	
14:30 - 15:00	Sastanak stručnog kolegija sekcije pedodonata USFBiH Trajanje 30 min.

PREDAVANJA PO POZIVU (sažetci i biografije)

Prof.dr. Amila Zukanović Redovna profesorica na Katedri za dječiju i preventivnu stomatologiju, Specijalista dječije i preventivne stomatologije, Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom Katedra i klinika za preventivnu i dječiju stomatologiju

Naslov predavanja „Kratki vodić kroz mjere primarne profilakse“

Sažetak

Oralni biofilm nije samo glavni uzrok oralnih bolesti, već i najčešći razlog neuspjeha dentalne terapije. Iz tog razloga primarna prevencija treba da bude najveći prioritet i za stomatologe i za pacijente svih starosnih grupa. Iako su mjere samozbrinjavanja kamen temeljac primarne prevencije, njima se u svakodnevnom radu ne daje dovoljan značaj. Upute za provođenje mjera primarne profilakse koje pacijentima daju stomatolozi, ne bi trebalo generalizirati; one moraju biti zasnovane na najboljim dostupnim dokazima, individualno prilagođene dobi pacijenta i riziku od nastanka oralnih oboljenja, uzimajući u obzir sposobnost pacijenata da postignu i održe prihvatljiv nivo oralne higijene. Ovo predavanje rezimira aktuelne preporuke o metodama kontrole mehaničke i hemijske kontrole biofilma, za djecu različitih uzrasta i različitog rizika od nastanka oralnih oboljenja. U predavanju su predstavljene najprikladnije profilaktičke metode i date su praktične smjernice kako roditeljima i pacijentima dati ispravne, realne i ostvarive upute u mjere primarne profilakse. Prezentacija sadrži korisne “savjete i trikove” za stomatologe i pacijente.

Biografija

Rođena 1976. godine u Sarajevu.

Obrazovanje

2009 Doktor stomatoloških nauka

2007 Specijalista preventivne i dječije stomatologije

2005 Magistar stomatoloških nauka

2004 Postdiplomski studij, Stomatološki fakultet, Sarajevo, prosječna ocjena 10.0

2001 Stomatološki fakultet, Sarajevo, prosječna ocjena 9.4

1994 Zubotehnička škola, Sarajevo

Radno iskustvo

Redovna profesorica na katedri za preventivnu i dječiju stomatologiju, Stomatološki fakultet sa klinikama, Univerzitet u Sarajevu. Autorica i koautorica u mnogobrojnim radovima i univerzitetskim udzbenicima.

2017 – sada Predsjednica Etičkog komiteta Stomatološki fakultet sa klinikama u Sarajevu

2015 – 2018 Predsjednica Stomatološke Komore Kantona Sarajevo

2011 - 2015 Šefica Klinike za preventivnu i dječiju stomatologiju, Stomatološki fakultet, Sarajevo

Članstva i rad u udruženjima i organizacijama

2012 – sada Sekretar Sekcije za forenzičku stomatologiju USBiH

2007 - sada Sekretar International Association of Paleodontology

2010 Klinički direktor Special Smiles, Specijalna Olimpijada Bosne i Hercegovine

2002 - 2010 Sekretar Sekcije za Preventivnu i dječiju stomatologiju USBiH

2001 - 2013 Komora liječnika/doktora stomatologa FBiH

2013 - sada Komora liječnika/doktora stomatologije, zubnih tehničara i stomatoloških sestara Kantona Sarajevo

2001 - sada Udruženje stomatologa FBiH

Prof.dr. Dejan Marković Profesor dječije i preventivne stomatologije, Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Klinika za dečju i preventivnu stomatologiju Univerzitet u Beogradu, Stomatološki fakultet, Klinika za dečju i preventivnu stomatologiju

Naslov predavanja „*Krunično/korenske frakture zuba, terapijske mogućnosti*“

Sažetak

Krunično-korenske frakture predstavljaju relativno retke povrede stalnih zuba i zastupljene su 0,2-0,7%. Ipak pred kliničarima ovakve kliničke situacije predstavljaju značajan izazov u terapiji. Dijagnostički važno između ostalog 1. ustanoviti pravac pružanja frakturne linije; 2. dijagnostikovati postojanje ekspaniranosti pulpe; 3. Registrovati prisustvo udruženih povreda; 4. Definirati stepen dentalne zrelosti povređenog zuba. Dobijeni podaci pomoći će nam pri donošenju odluke o terapijskom postupku. Stomatološki tretman mora biti sproveden u kratkom vremenskom periodu a protokoli nam omogućavaju da se u urgentnim i po pravilu stresnim situacijama i za pacijenta i terapeuta brzo i pravilno orijentiramo o terapijskom postupku. Dileme u lečenju najčešće su u odluci da li da uklonimo frakturirani deo zuba ili da se oslanjajući se na adhezivnu stomatologiju to odložimo. Takođe stanje pulpe i stepen razvitka korena takođe usložnjava plan terapije. Prognoza uspeha lečenja zuba sa krunično-korenskom frakturom veoma često zavisi od pravovremene i pravilne terapije ali i od niza nepredviđenih kliničkih situacija u kojima znanje i iskustvo terapeuta je od presudnog značaja. Zato svaki klinički slučaj predstavlja poseban klinički izazov treba mu pristupiti individualno i analizirati u sklopu kompletne klinike slike.

Biografija

Dejan Marković redovni je profesor na Stomatološkom fakultetu u Beogradu, na Klinici za dečju i preventivnu stomatologiju. Magistarski rad odbranio je 1994. godine, a doktorsku disertaciju 1998. Specijalistički ispit iz specijalnosti Dečja i preventivne stomatologija položio je 1996. Mentor 5 uspešno završenih magistarskih teza i 14 doktorskih disertacija. Rukovodio je izradom 70 specijalističkih radova. Od 2001-2013. godine rukovodilac je Centra za stomatološku zaštitu osoba sa posebnim potrebama. U dva mandata (2006-2012) obavlja funkciju prodekana za zdravstvo Stomatološkog fakulteta u Beogradu. Učesnik je 4 nacionalna naučna projekata Ministarstva za nauku i Evropskog projekta FP-6 iz oblasti ispitivanja materijala, i više od 10 stručnih-medicinskih projekata. Autor je i rukovodilac 5 akademskih kliničkih studija, od kojih je jedna internacionalna. Član je Srpskog lekarskog društva od 1989 i Sekcije za dečju i preventivnu stomatologiju od 1992 godine gde je vršio niz funkcija. Za aktivnosti u radu Sekcije za dečju i preventivnu stomatologiju i SLD-a, nagrađivan je Zahvalnicama (1994 i 1996), Diplomom SLD-a (2006), Nagradom za naučnoistraživački rad SLD-a (2010) i Poveljom SLD-a (2015). 2021. Nagrađen je Nagradom za životno delo. Za člana Akademije medicinskih nauka SLD-a izabran je 2016 godine. Organizator je ili učesnik više naučnih i stručnih skupova u zemlji i inostranstvu na kojima je ukupno održao preko 150 predavanja. Član je bode Balkanskog udruženja stomatologa, član Međunarodnog udruženja dečjih stomatologa, Evropske akademije za dečju stomatologiju, Udruženja stomatologa Srbije i drugih strukovnih i naučnih udruženja. Predsednik je Udruženja dečjih i preventivnih stomatologa Srbije. Podpredsednik je Internacionalnog udruženja preventivnih pedijarata jugoistočne Evrope. Autor je više udžbenika iz oblasti dečije i preventivne stomatologije, naučne monografije „Biokompatibilnost glas-jonomer cemenata“, koautor naučne monografije „Gradivni stomatološki materijali“, „Stomatološki materijali“ knjiga 1 i 2, monografije „Povrede zuba – vodič za svakodnevnu kliničku praksu“.

Urednik je međunarodne naučne monografije „Scientific Thought and Clinic Practice - 10 years of BaSS“ izdate povodom deset godina Balkanskog udruženja stomatologa. Urednik i autor publikacije istaknuta leksikografska publikacija nacionalnog značaja za koju mu je Srpsko lekarsko društvo dodelilo Nagradu za naučno-istraživački rad 2010. Profesor Dejan Marković član uređivačkih odbora međunarodnih i domaćih časopisa Balkan Journal of Dental Medicine (Balkan Journal of Stomatology), EC Dental Science Journal, Stomatološkog glasnika Srbije, kao i recenzent više uglednih časopisa i publikacija. Od 2016 glavni urednik Balkan Journal of Dental Medicine (M24), zvaničnog časopisa Balkan Stomatological Society (BaSS). Autor je više od 300 radova prezentovanih na međunarodnim ili domaćim skupovima odnosno publikovanim u naučnim časopisima, od kojih je 70 publikovano in extenso u vodećim međunarodnim naučnim časopisima sa SCI, CC, ili MEDLINE lista. Indeks citiranosti je veći od 1750, a h-index je 21.

Doc.dr. Lidija Lasić Arapović Docentica na Studiju dentalne medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru Sveučilište u Mostaru, Medicinski fakultet, Studij dentalne medicine

Naslov predavanja „Sanacija zuba u općoj anesteziji kod pacijenata sa poteškoćama“

Sažetak

Uvod: Pacijenti sa poteškoćama (SNP) obično imaju loše zdravstveno stanje usne šupljine i oralne higijene, višu stopu neliječenih karijesa, veću učestalost gingivitisa i veću ozbiljnost parodontalne bolesti. Cilj ove studije bio je opisati pružanje stomatološkog liječenja za SNP pod općom anestezijom (GA) u južnoj Bosni i Hercegovini na temelju volonterskog pristupa stomatološkog medicinskog tima i izvještavanja o upotrebi endotrahealne opće anestezije (OIGA) na temelju 14-godišnjeg iskustva.

Metode: Retrospektivna analiza povijesti bolesti SNP-a koji su bili podvrgnuti zubnom tretmanu pod endotrahealnom općom anestezijom (OIGA) u Caritas centru Sveta Obitelj u Mostaru, Bosna i Hercegovina, od siječnja 2005. do prosinca 2018. godine. Podatci su pregledani i statistički analizirani.

Rezultati: Bilo je 1220 od 7085 SNP (17,2%) koji su bili podvrgnuti zubnom tretmanu u sklopu OIGA-e. Među njima 829 (67,9%) muškaraca i 391 (32,1%) žena. Srednja dob SNP-a bila je $18,3 \pm 10,9$ godina (747 pedijatrijskih i 473 odraslih pacijenata). Najčešća indikacija za stomatološko liječenje u sklopu OIGA-e bila je upravljanje ponašanjem (87,21%). 81% SNP-a imalo je hitnu potrebu za liječenjem. Većina SNP-a imala je restaurativno liječenje (3833) i vađenje zuba (3681). Od 2011. godine, broj vađenja zuba značajno se smanjio. Mentalna retardacija i psihijatrijski problemi bili su najčešće medicinsko stanje (81,22%). Godišnji trendovi pokazuju brzi porast pacijenata svake godine. Srednje trajanje zubnog liječenja bilo je $95,3 \pm 12,1$ minuta, a prosječno vrijeme pod OIGA-om bilo je $98 \pm 8,5$ minuta. Nije došlo do ozbiljnih štetnih učinaka. **Zaključak:** Tijekom godina, zabilježen je porast pacijenata sa poteškoćama koji su zbog nemogućnosti suradnje bili podvrgnuti sanaciji zuba u općoj anesteziji. Broj ekstrakcija se smanjio, dok se povećao broj preventivnih i restaurativnih stomatoloških tretmana. **Glavne riječi:** pacijenti s posebnim potrebama, opća anestezija, volonter, zubni tretman, zubna njega.

Biografija

Doc. dr. sc. Lidija Lasić Arapović rođena je 11. kolovoza 1969. u Mostaru gdje je završila osnovnu i srednju školu. Stomatološki fakultet u Sarajevu upisuje 1988., ali zbog ratnih okolnosti školovanje nastavlja na Stomatološkom fakultetu u Zagrebu, koji i završava 1997. godine. Od 1998. godine stalno je zaposlena u Domu zdravlja Mostar. Doktorski studij u Mostaru upisuje 2016. godine, a akademsko zvanje docenta stiče 2021. godine obranom doktorske disertacije pod nazivom „Stomatološko liječenje bolesnika sa posebnim potrebama u općoj anesteziji“. Od 2012. godine volontira sa talijanskim Caritasom u Mostaru. Od 2019. godine radi u Ambulanti za djecu sa posebnim potrebama na Medicinskom fakultetu u Mostaru gdje se vrše sanacije zuba u općoj anesteziji. Predavač je i voditelj vježbi na predmetima vezanim za Katedru za restaurativnu stomatologiju sa endodoncijom na Medicinskom fakultetu Mostar. Autor je i koautor nekoliko znanstvenih radova. Aktivno sudjeluje na brojnim tečajevima, simpozijima i kongresima u zemlji i inostranstvu. U sklopu međunarodnog projekta MADE (Mobile Access Dental Clinic) sudjelovala je kao ključni suradnik ispred Medicinskog fakulteta Mostar. Projekt se provodio u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Crnoj Gori, a za cilj je imao prevenciju karijesa i zaštitu oralnog zdravlja.

Prof.dr. Senija Tahirović Doktor psiholoških nauka, Specijalista dječije psihologije i psihopatologije
Psihološko savjetovalište za djecu i roditelje „Iskre odrastanja“ u Sarajevu

Naslov predavanja „*Psihološki aspekti i pristupi u smanjenju dentalne anksioznosti kod djece i mladih*“

Sažetak

Pod dentalnom anksioznošću između ostalog podrazumjevamo osjećaj neugode i straha od stomatološkog pregleda ili intervencije. Može se javljati u različitim oblicima i različitim intenzitetima. Najčešće govorimo o strahu od igle, strahu od krvi, strahu od bola, strahu od zvuka ili mirisa u ordinaciji. Strah koji se verbalno izražava i koji ne remeti pregled i stomatološki tretman se smatra normalnim, ali kad je taj strah toliko intenzivan da dijete ima psihosomatske reakcije u vidu lupanja srca, bolova u stomaku, drhtanja i s. Onda govorimo o dentalnoj fobiji koja značajno utiče na djetetovo psihosocijalno stanje i kvalitet život. Cilj predavanja pod gore navedenim nazivom je pomoći dječijim stomatolozima da unaprijede svoje razumijevanje psiholoških aspekata dentalne anksioznosti kod djece te da im se ponude mogući pristupi u smanjenju dentalne anksioznosti kod djece i mladih. Stomatolozi koji rade sa djecom osim što moraju imati znanje i vještine u svojoj struci često moraju pomagati svojim malim pacijentima u nošenju sa strahovima. Dobra komunikacija i pružanje osjećaja sigurnosti može značajno pomoći u smanjenju dentalne anksioznosti kod djece i mladih.

Biografija

Prof.dr. Tahirović Senija, rođena u Zenici 1958 godine. Doktor je psiholoških nauka i specijalista dječije psihologije i psihopatologije. Aktivna je kao direktor i terapeut Psihološkog savjetovališta za djecu i roditelje „Iskre odrastanja“ u Sarajevu. U periodu od 2007 do 2019.g. je bila profesor na Inzternacionalnom Univerzitetu u Sarajevu kao koordinator programa psihologije, i naučne oblasti psihologija. Od Aprila 2015 je gostujući profesor na Univerzitetu u Lulu, Švedska na studiju psihologije. Od 2013. godine je gostujući profesor na Univerzitetu u Bolonji, na edukacijskom fakultetu kao predavač na doktorskom studiju. Od 2009 je gostujući profesor na Univerzitetu u Zenici na dodoiplomskom i postdiplomskom studiju na predmetu iz razvojen psihologije. Od 2008 do 2011 je bila gostujući profesor na Nastavničkom fakultetu – odsijek za psihologiju na Univerzitetu u Mostaru. U periodu od 2000 g. do 2008 g. je bila regionalna direktorica nevladine organizacije „Save the children Norway, regionalna kancelarija za Jugoistočnu Evropu“ u Sarajevu. Od 2009.g. do danas je na postdoktorskom obrazovanju u oblasti primjenjene kliničke psihologije na Univerzitetu u Sarajevu u saradnji sa Američkom ambasadam i prof.dr. laurence a French. U aprilu 2007 je stekla zvanje doktora psiholoških nauka, a godine 2002. je stekla zvanje specijaliste traumatske psihologije. Godine 1981 je diplomirala na odsjeku za pedagogiju i psihologiju na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Učesnik je brojnih domaćih i međunarodnih naučnih istraživanja, projekata i konferencija. Uspješno je obavljala brojne javne funkcije. Urednica je i recenzent za više inaternacionalnih naučnih žurnala iz oblasti psihologije (USA; BiH, Turska). Autor je 5 knjiga i glavni je autor u oko 50 naučnih radova objavljenih u relevantnim časopisima.

V.Prof.dr. Lajla Hasić Branković Vanredna profesorica na predmetu Dentalna patologija, Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Katedra i klinika za dentalnu patologiju i endodonciju

Naslov predavanja „Regenerativna endodontska procedura“

Sažetak

Termin „regenerativna endodontska procedura“ (REP) je rezervisan za niz endodontskih postupaka koji imaju za cilj da „regeneriraju“ pulpo-dentinski kompleks, produže životni vijek zuba i održe njegovu funkciju. REP je tradicionalno bio vezan uz biološki bazirane terapijske modalitete koji su se sprovodili uglavnom kod mladih trajnih zuba sa dijagnozom nekroze zubne pulpe. Metode apeksifikacije I apeksogeneze su u prošlosti polučile značajne uspjehe potvrđene nizom prikaza slučajeva, kohortnih i randomiziranih studija, čime su se stvorili uslovi za proširivanje polja indikacija. No, obzirom na činjenicu da su REP procedure u velikoj mjeri empirijske, postavlja se pitanje uniformnosti protokola koji se odnosi kako na izbor slučajeva, tako i na terapijske postupke, medikamente, te tehnike kojima se nastoji „regenerirati“ pulpo-dentinski kompleks. Heterogenost protokola u svakom slučaju može izazvati nedoumice kod stomatologa. Ovaj rad će biti pokušaj donošenja stručnog konsenzusa baziranog na biološkim osnovama, kao i na postojećim kliničkim REP protokolima, sa osvrtom na medikamente i tehnike. Također će biti riječi o očekivanim ishodima, komplikacijama u toku i nakon sprovedene REP procedure, a u cilju unaprjeđenja i poboljšanja kliničkih protokola.

Biografija

V. Prof.dr. Lajla Hasić Branković je rođena 1973. godine u Sarajevu. Vanredni je profesor na Stomatološkom fakultetu sa stomatološkim kliničkim centrom.

2018. – danas: Vanredni profesor na Stomatološkom fakultet sa klinikama, Sarajevo; Priprema i vođenje predavanja iz predmeta Dentalna patologija- pretklinika, Restaurativna stomatologija, Pretklinička endodoncija, Endodoncija.

2013. Docent

2009. Viši asistent

2002. asistent

2001-2002. – demonstrator

2012. godine stiče zvanje doktor stomatoloških nauka. Naziv disertacije: Ispitivanje fizikalnih svojstava remineralizirane cakline nakon kombinirane upotrebe kazeinfosfopeptida-amorfnog kalcijumfosfata (cpp-acp) I fluoridnih preparata.

2009. godine stiče zvanje specijaliste bolesti zuba I endodoncije.

2009. godine stiče zvanje magistra stomatoloških nauka. Naziv magistarskog rada: Komparacija vrijednosti potenciometrijskih parametara u zubnom plaku i pljuvački nakon topikalne aplikacije niskokoncentrovanih fluoridnih otopina.

2002.-2004. Postdiplomski studij

2004. položila stručni ispit

2001. godine diplomirala na Stomatološkom fakultetu u Sarajevu. Dobitnik zlatne plakete za odlične rezultate postignute na dodiplomskom studiju.

Aktivan učesnik na brojnim domaćim i međunarodnim stručnim usavršavanjima, konferencijama. Autor i koautor je preko 30 naučnih radova objavljenih u relevantnim časopisima. Koautor je u 2 knjige. Učesnik je 3 značajna istraživačka projekta. Dobitnik Nagrade za najbolju poster-prezentaciju na II Međunarodnom kongresu novih tehnologija u stomatologiji, "Suvremena stomatologija i protetski postupci" u organizaciji Komore liječnika/doktora stomatologije FBiH. 2009.god. Link za *google scholar citations*:
https://scholar.google.com/citations?user=-sM_rKYAAAAJ&hl=en

Doc.dr. Azra Jelešković Docent na Katedri za ortodonciju Stomatološkog fakulteta u Sarajevu
Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom

Naslov predavanja „Komplikacije i neželjeni efekti ortodontske terapije“

Sažetak

Cilj ortodontskog tretmana je postići uravnoteženu, funkcionalnu i estetsku okluziju uz minimalnu štetu na zubima i okolnim strukturama. Da bi ortodontsko liječenje bilo korisno, prednosti koje nudi trebaju nadmašiti svaku moguću štetu koju može prouzrokovati tretman. Kao i svaka druga medicinska intervencija, pored prednosti koje nudi ortodontski tretman, postoje i nedostaci, određeni rizici kojima pacijent može biti izložen. Međutim, ovi neželjeni efekti povezani sa samim ortodontskim liječenjem znatno su manji u odnosu na druge hirurške i nehirurške intervencije, ali to ne znači da trebaju biti zanemareni. Komplikacije i neželjeni efekti ortodontske terapije mogu se podijeliti na sistemski i lokalni. Najčešće su opisane: promjene boje zuba, dekalifikacija, resorpcija korijena, parodontalne komplikacije, psihičke smetnje, gastrointestinalne komplikacije, alergijske reakcije, infektivni endocarditis. Ortodont bi trebao adekvatno pripremiti pacijenta za liječenje informiranjem o mogućnostima i ograničenjima tretmana, mogućim komplikacijama, kao i preventivnim mjerama, u koje će biti uključeni i pacijent i stomatološki tim. Ortodontsko liječenje je često dugotrajan proces. Saradnja ortodonta sa ljekarima drugih stomatoloških specijalnosti, a prije svega s pacijentom, ima značajan utjecaj na postizanje terapijskog uspjeha. Pažljivim odabirom, dijagnozom, planiranjem liječenja, praćenjem, pravovremenom intervencijom i dobrom saradnjom s pacijentima, možemo osigurati da većina ortodontskih pacijenata ima koristi od poboljšane estetike lica i zuba kao i funkcije, bez neželjenih efekata na kraju liječenja. Ključne riječi: komplikacije, rizik, ortodontska terapija

Biografija

Doc.dr. Azra Jelešković rođena 1983. Godine u Sarajevu. Docent je na Katedri za ortodonciju Stomatološkog fakulteta u Sarajevu. Diplomirala je 2009. Godine. Specijalistički ispit iz ortopedije vilica – ortodoncije je položila 2017. Godine. Godine 2021. Je odbranila doktorsku disertaciju na Stomatološkom fakultetu sa klinikama Univerziteta u Sarajevu pod naslovom : Evaluacija funkcije žvačnih mišića (m. Massetera i m. Temporalisa) kod ispitanika u I, II I III skeletalnoj klasi I tako stekla zvanje doktora stomatoloških nauka. Od 2017. Godine je asistent na Katedri za ortodonciju, a od 2021. G. je docent na Katedri za Ortodonciju stomatološkog fakulteta u Sarajevu. Aktivan je učesnik na brojnim seminarima I kongresima. 2018. g. Program cjeloživotnog učenja u oblasti pedagoškog obrazovanja i jačanja kompetencija akademskog osoblja Univerziteta u Sarajevu (TRAIN) Ciklus juni/juli 2017/2018 Sarajevo, BiH. 2023. G. Član naučnog odbora 7. Kongresa stomatologa BiH sa međunarodnim učešćem NAUKA I PRAKSA ZA STRUKU, Mostar, 2023. Aktivan učesnik je brojnih stručnih usavršavanja: 2015- Kurs Damon System (basic hand-on course), Kruševac, Srbija; 2016 Stručni seminar, Tweed Philosophy and mechanics, Dr. Giovanni Biondi, Sarajevo, BiH. 2015 Stručni seminar, Orthodontic anchorage screw. Dr. Nicola Derton, Sarajevo, BiH; 2017- Seminar i radionica za ortodonte Prof. Alberto Caprioglio Tema seminara: Orthodontics and dental traumatology: a kaleidoscope of options. Treatment options. 02.-03.06.2017. Sarajevo, BiH; 2019 - Stručni seminar, Open bite and deep bite treatment, dr Guido Sampermans, Zagreb, April 2019.god. 2021. g.

Stručni seminar , Self ligating- critical features and clinical management in order to increase treatment efficiency, dr Paolo Manzo, Sarajevo, Septembar 2021.god. 2022. G. - Stručni seminar, Clear Correct Introduction, dr Daniel Neves, Sarajevo, 29.03.2022. godine. Koautor je jedne knjige. Autor I koautor je 14 naučnih radova. Učesnik je 3 naučna projekta.

USMENE PREZENTACIJE (sažetci radova)

Naslov: Regenerativna endodontska procedura kod mladih trajnih zuba sa nekrozom pulpe i eksternim apikalnim resorpcijama korijena traumatske etiologije – Prikaz slučaja

Prezentacija: usmena

Glavni autor: Hasić Branković Lajla. Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Katedra za dentalnu patologiju i endodonciju

Koautori: Pašić Mirna*, Halilović-Mehinović Madžida*, Begović Adna*, Grebović Adna**

*Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Katedra za dentalnu patologiju i endodonciju

**Privatna stomatološka ordinacija

Uvod: Regenerativna endodontska procedura (REP) se smatra alternativom standardnom endodontskom tretmanu. Naročito često se primjenjuje kod mladih trajnih zuba sa dijagnozom nekroze pulpe sa ili bez apikalne patoze. No, mišljenja o primjeni REP kod zuba nakon traumatskih povreda su još uvijek podijeljena. U literaturi nema jasnih smjernica da li su slučajevi traume povezani s pojavom eksternih resorpcija korijenova indicirani za REP. **Prikaz slučaja:** Opisan je tok REP tretmana gornjih centralnih i jednog lateralnog inciziva kod 16-godišnjeg dječaka nakon dentalne traume. Kod traumatiziranih zuba je dijagnosticirana nekroza zubne pulpe sa apikalnom eksternom resorpcijom. REP tretman se sastojao od minimalne mehaničke obrade kanala, ekstenzivne irigacije, antibiotskog dresinga u trajanju od 2 sedmice. U drugoj seansi se nastojalo provocirati krvarenje iz apeksa kako bi krvni ugrušak ispunio kanal i poslužio kao nosač za regeneraciju ili reparaciju pulpo-dentinskog kompleksa. Kako krvarenje nije bilo zadovoljavajuće, odlučeno je da se umjesto krvnog ugruška kao nosač koristi trombocitima obogaćena plazma (Platelet Rich Plasma – PRP). Po apliciranju PRP u kanale, isti su zatvoreni sa MTA, a zubi potom zbrinuti adhezivnom restaurativnom procedurom. U radu će biti prezentiran klinički ishod nakon 2-mjesečnog praćenja. **Zaključak:** Regenerativni endodontski postupci predstavljaju budućnost pedodontske endodoncije, budući da se REP najčešće izvodi na mladim trajnim zubima. U prezentaciji će biti detaljno opisan kompletan klinički protokol REP, čime će se pedodontima dati korisne smjernice za svakodnevni klinički rad.

Naslov: Endodontski tretman nekroze pulpe mladog trajnog zuba sa nezavršenim rastom korijena - revaskularizacija – prikaz slučaja

Prezentacija: usmena

Glavni autor: Pejak Hasan, Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

Koautori: Damir Duratbegović*, Emina Čengić*, Alma Alikadić*, Senka Serhatlić*,

*Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

Uvod: Revaskularizacija predstavlja postupak invaginacije nediferenciranih stanica iz apikalne regije u korijenski kanal, nakon njegove dekontaminacije antibioticima.

Cilj rada: Cilj ovog rada je na kliničkom slučaju prikazati postupak revaskularizacije mladog trajnog zuba sa nezavršenim rastom korijena.

Prikaz slučaja: Kliničkim i radiografskim pregledom kod 10-godišnje djevojčice uočene su promjene u vidu nekroze pulpe zuba 35 i fistule na lingvalnoj strani alveolarnog grebena. Nakon hemijskomehaničke obrade korijenskog kanala, u dva navrata je ponovljeno punjenje antibiotskom pastom sa ciljem potpune dekontaminacije kanala. Nakon toga je u trećoj seansi izazvano krvarenje iz periapikalnog tkiva, i punjenje korijenskog kanala sa krvlju do caklenskocementne granice. Na krvni ugrušak je apliciran mineral trioksid agregat (MTA). Kruna zuba je restaurirana kompozitnim ispunom. Nakon 3 mjeseca se na kliničkoj i radiološkoj kontroli observira odsustvo kliničkih znakova upale i radiološki vidljiv nastavak razvoja apeksa korijena.

Zaključak: Revaskularizacija je dobra alternativa konvencionalnim postupcima apeksifikacije sa CaOH₂ kod zuba sa nezavršenim rastom korijena i nekrozom pulpe.

Naslov: Čerubizam (Cherubism) - prikaz slučaja

Prezentacija: usmena

Glavni autor: Darija Mijatović, JZU Zavod za stomatologiju Republike Srpske

Koautori: Marija Obradović*, Olivera Dolić*, Božana Galić Pejić**, dr Mirela Regoda Šeranić**,

*Medicinski fakultet Banja Luka, Odsjek za stomatologiju, Katedra za dječiju i preventivnu stomatologiju **JZU Dom Zdravlja Banja Luka

Uvod: Čerubizam predstavlja rijedak dobroćudni vezivno-koštani poremećaj vilice. Nasleđuje se autozomno-dominantno. Uzrok čerubizma je vezan za mutaciju gena SH3BP2. Klinički se ispoljava u vidu zadebljanja vilica, koje se najčešće počinje primjećivati između 2-5. godine. Do puberteta je oboljenje progresivnog karaktera, nakon puberteta najčešće nastupa regresija, koja u nekim slučajevima dovodi do potpunog gubitka kliničkih i radiografskih znakova bolesti. Kod oboljelih se javljaju problemi vezani za rast zuba, patološke resorpcije korjenova, kao i ortodontski problemi. U težim slučajevima mogu biti prisutni problemi vezani za žvakanje, govor i disanje. **Prikaz slučaja:** Pacijent je šestogodišnja djevojčica sa kliničkim, radiografskim i genetskim znacima čerubizma. Djevojčica prvi put dolazi u službu za dječiju stomatologiju, Medicinskog fakulteta u Banjoj Luci 2020 godine. Urađena joj je sanacija mliječnih zuba, ekstrakcija patološki resorbovanog desnog maksilarnog mliječnog očnjaka, kao i profilaktičke mjere premazivanja zuba visokokoncentrovanim preparatima fluorida (MI Varnish) i kazein fosfopeptid amorfnog kalcijum fosfata (CPPACO). **Zaključak:** Djevojčica dolazi na redovne kontrole kod specijaliste dječije i preventivne stomatologije na svaka 2 mjeseca. Prati se smjena zuba te kad bude potreba za to uključuje se specijalista ortopedije vilica. Kontrola maksilofacijalnog hirurga i dječijeg plastičnog hirurga na 6 mjeseci. Instilacije Xgeva intraleziono u obe vilice obostrano jednom godišnje u Kepler univerzitetskoj klinici u Lincu, Austrija.

Naslov: Čuvari prostora u mješovitoj denticiji – prikaz slučaja

Prezentacija: usmena

Glavni autor: Lejla Šaćić Selmanović, Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

Koautori: Elma Katana*, Damir Duratbegović*, Selma Šabić*

* Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

Uvod: Boucher je definisao držače prostora kao fiksni ili prenosivi aparat, dizajniran za očuvanje prostora kod prijevremenog gubitaka mliječnog zuba ili grupe zuba u potpornoj regiji. Čuvari prostora spadaju u domen interceptivne ortodonije. Preporučuje se upotrebu držača prostora do erupcije stalnih nasljednika, kako bi se prevenirala pojava budućih anomalija.

Prikaz slučaja: Pacijentica od 7 godina javila se na Dječiju i preventivnu kliniku radi redovnog pregleda i sanacije zuba. Kliničkim pregledom uoči se loša oralna higijena i veliki broj karioznih zuba. Uradi se OPG snimak radi postavljanja plana terapije. Educira se majka i dijete o provođenju pravilnih mjere oralne higijene i ishrane, da se termin za dalju sanaciju. Prije zakazanog termina pacijentica se javlja pod bolom i otokom u predjelu donjih desnih mliječnih molara. Nakon anamneze i kliničkog pregleda uradjen je i RWG snimak zuba 84 i 85. Postavlja se dijagnoza Abscessus mandibularis in region 84,85, trepaniraju se oba mliječna molara i uključi antibiotska terapija. Pacijentica je upućena na ekstrakciju. Sama ekstrakcija zuba je bila indikacija za postavljanje čuvara prostora, obzirom na godine pacijentice i prisustvo prvog stalnog molara. Nakon sanacije zuba, zaljevanja fisura, uradni su i čuvari prostora.

Zaključak: Što se tiče preventivne terapije sa držačima prostora, ljekar mora da uspostavi individualni protokol rada, jer u mješovitoj denticiji gdje je aktivan proces ekfolijacije mliječnih zuba u svakom trenutku može doći do nepredviđene situacije. Držači prostora imaju značaj u prevenciji zubnih anomalija, bez ometanja fizioloških procese rasta i razvoja, odnosno erupcije stalnih nasljednika, kod djece koja dobro podnose.

Ključne riječi: držači prostora, interceptivna ortodoncija

Naslov: Fraktura srednje trećine korijena stalnih gornjih centralnih sjekutića, 9 godina kliničkog praćenja – Prikaz slučaja

Prezentacija: usmena

Glavni autor: Damir Duratbegović, Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

Koautori: Elma Katana*, Hasan Pejak *, Amra Ahmetagić Sadžak*, Lejla Šaćić Selmanović*

* Univerzitet u Sarajevu, Stomatološki fakultet sa stomatološkim kliničkim centrom, Klinika za dječiju i preventivnu stomatologiju

Uvod: Fraktura korijena se događa u 0,5 do 7% svih povreda zuba. U 68% slučajeva fraktura korijena se radi o gornjim centralnim sjekutićima. Liječenje horizontalne frakture srednje trećine korijena sjekutića predstavlja valiki izazov za kliničare.

Prikaz slučaja: U ovom radu je prikazan slučaj traumatske frakture korijena centralnih sjekutića u visini srednje trećine korijena kod 10-godišnje djevojčice. Pacijent se javlja 15 dana nakon povrede. Klinički je povreda izgledala kao fraktura cakline u nivou incizalnog brida, uz blagu patološku pokretljivost krune, bez diskoloracije i perkutorne osjetljivosti zuba. Radiološkim pregledom je utvrđena fraktura oba centralna sjekutića u nivou srednje trećine korijena, sa dislokacijom koronarnih fragmenata. Povrijeđeni zubi su, reponirani i imobilizirani žičano-kompozitnim splintom u trajanju od 8 sedmica. Endodontski tretman koronarnih dijelova je započet nakon 3 mjeseca, a nakon ukupno 15 mjeseci biološkog punjenja na bazi kalcijum-hidorkside, urađeno je definitivno punjenje kanala do frakturne linije. Devet godina nakon povrede, kod povrijeđenih zuba nisu vidljive nikakve kliničke posljedice povrede. Zubi su bez patološke pokretljivosti i bez diskoloracije, Radiološki je utvrđena zamjenska resorpcija u području apeksa korijena gornjeg desnog sjekutića, dok se kod lijevog sjekutića vidi upalna resorpcija u području frakturne linije.

Zaključak: Vremenski ograničena imobilizacija i endodontski tretman koronarnog dijela korijenskog kanala do frakturne linije predstavlja dobru terapiju kod fraktura srednje trećine korijena.